

Sygn. akt: I C 287/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2020 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tadeusz Trojanowski
Protokolant:	sekretarz sądowy Anna Szpręgiel

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2020 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa A. P.

przeciwko K. P.

o zapłatę

utrzymuje w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (z weksła) wydany w dniu 17 września 2018 roku w sprawie sygn. akt I Nc 169/18 w stosunku do K. P..

SSO Tadeusz Trojanowski

Sygn. akt I C 287/19

UZASADNIENIE

Powódka M. O. wniosła o zasądzenie od pozwanych K. P., M. O., A. O. solidarnie kwoty 130 563 złotych wraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty oraz obciążenie pozwanych kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazała, iż opisanego wyżej zobowiązania dochodzi z tytułu weksła wystawionego na kwotę opisaną powyżej przez pozwanego K. P. a poręczonego przez pozostałych pozwanych. Przed wniesieniem pozwu powódka bezskutecznie wzywała pozwanego do zapłaty.

Sąd wydał nakaz zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu który został zaskarżony zarzutami przez pozwanego K. P.. Pozwany ten wniósł o oddalenie powództwa oraz obciążenie pozwanego kosztami procesu. W uzasadnieniu podniósł, iż termin płatności weksła nie wynika ze stosunku podstawowego, nie znajduje potwierdzenia w umowie będącej podstawą stosunku podstawowego a przez to weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem. Wskazał nadto, iż podstawą odpowiedzialności są dwie umowy pożyczki przy czym jedną na 94 000 złotych zawarł pozwany zaś drugą na 100 000 złotych pozwany O.. Pozwany P. podniósł, iż jako pożyczkobiorca figuruje w umowie ze względów formalnych; faktycznym pożyczkobiorcą był pozwany O.. Przy zawieraniu umowy pozwany P. podpisał weksel in blanco; strony umowy przy tym ustaliły, iż weksel będzie mógł być wypełniony do kwoty rzeczywistego zobowiązania pozwanego po uprzednim wezwaniu do jego wykupu. Pozwany według swojego oświadczenia spłacił na rzecz powódki łącznie 47 000 złotych z tytułu swojej pożyczki a nadto 11 000 złotych tytułem spłaty pożyczki pozwanego O. środkami przez niego mu na ten cel przekazanymi (pozwany ten nie mógł zlecać przelewów albowiem miał zablokowane konto). Powódka wykorzystała fakt, iż pozwany spłaca należności ze swojej umowy oraz to, że figuruje jako pożyczkobiorca

na obu umowach i zawiadzała go do próby ugodowej wiedząc, iż zawarcie przez niego ugody będzie równoznaczne z przystąpieniem przez niego do długu pozwanego O.. Ostatecznie do zawarcia ugody nie doszło. Zarzuty pozostałych pozwanych zostały prawomocnie odrzucone.

Powódka w odpowiedzi wskazała, iż podstawą roszczenia wekslowego jest umowa pożyczki z 2 września 2015 roku na kwotę 94 000 złotych w której określono odsetki kapitałowe oraz odsetki za opóźnienie. Powódka stopę odsetek kapitałowych samodzielnie obniżyła do kwoty 0,2% dziennie (188 zł dziennie) oraz wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie do wysokości odsetek maksymalnych. Powódka zaprzeczyła, by otrzymała tytułem spłaty 47 000 złotych. Na poczet spłaty powódka odnotowała szereg płatności które zarachowała na rzecz zaległych odsetek oraz kosztów (łącznie 10 800 złotych). Na dzień 17 kwietnia 2018 roku do zapłaty pozostawała kwota główna 94 000 złotych, część odsetek za okres 31 grudnia 2015 roku 5592 zł, dalsze odsetki maksymalne za opóźnienie od 1 stycznia 2016 roku 2*15 485, 53 zł, łącznie 130 563 zł.

Sąd ustalił:

Powódka zawarła z pozwanym K. P. dwie umowy pożyczki: z dnia 30 lipca 2015 roku na kwotę 100 000 złotych na okres od 30 lipca do 30 września 2015 roku z odsetkami 3% w skali miesiąca oraz odsetkami za opóźnienie w wysokości 5% za każdy dzień opóźnienia oraz z dnia 2 września 2015 roku. Przedmiotem drugiej umowy zawartej z pozwanym K. P. była kwota 94 000 złotych z czego kwota 20 000 zł na okres 2 września – 7 października 2015 roku, 42 000 złotych na okres 9 września – 7 października 2015 roku, 32 000 złotych na okres 2 – 7 października 2015 roku. Pozwany miał płacić odsetki od zaciągniętej pożyczki na koniec każdego tygodnia w wysokości odpowiednio 400, 800 oraz 600 zł (powódka nazywała te należności prowizją; określenie odsetek jest jej zdaniem błędne) w przypadku opóźnienia powódce należały się odsetki za opóźnienie 5% za każdy tydzień opóźnienia. Pod umową początkowo jako pożyczkobiorca podpisał się A. O. który był pełnomocnikiem do prowadzenia działalności gospodarczej pozwanego K. P.; w późniejszym czasie, na żądanie powódki jako pożyczkobiorca podpisał się K. P.. Na poczet należności z tej umowy powódka odnotowała szereg wpłat:

- 1000 zł z 4 sierpnia 2016 roku zarachowaną na prowizję 1800 zł,
- 1000 zł z 12 sierpnia 2016 roku zarachowaną na prowizję 1800 zł oraz odsetki za okres od 8 października 2015 roku,

Z kolei niżej wymienione wpłaty zostały zarachowane na odsetki za okres do 31 grudnia 2015 roku wynoszące 15 792 zł minus 200 zł oraz minus 10 000 zł, co pomniejszyło zaległe odsetki do kwoty 5592 zł:

- 2000 zł z 4 października 2016 roku,
- 2000 zł z 5 grudnia 2016 roku,
- 2000 zł z 23 lutego 2017 roku,
- 1000 zł z 12 czerwca 2017 roku,
- 1000 zł z 6 września 2017 roku,
- 2000 zł z 31 marca 2018 roku

Powódka na zabezpieczenie swoich roszczeń dysponowała wekslem na kwotę 130 563 zł wystawionym przez pozwanego K. P. w dniu 2 marca 2018 roku, poręczonym przez pozostałych pozwanych, z terminem płatności 8 maja 2018 roku; miejsce płatności G..

Pismem z 2 lutego 2018 roku powódka wezwała pozwanego do próby ugodowej w sprawie zapłaty kwoty 136 000 złotych z tytułu należności z dwóch umów pożyczki: z 30 lipca 2015 oraz 2 września 2015 roku przed Sądem Rejonowym w Gliwicach; w sprawie tej wyznaczono posiedzenie na dzień 18 maja 2018 roku. W odpowiedzi

na wniosek pełnomocnik pozwanego wniosł o odroczenie terminu posiedzenia z uwagi na zbyt późne udzielenie pełnomocnictwa oraz kolizję terminów. Ostatecznie do zawarcia ugody nie doszło.

Pismem z 24 kwietnia 2018 roku pozwani zostali wezwani do wykupienia weksla wystawionego przez pozwanego P. na kwotę 130 563 zł w terminie do dnia 8 maja 2018 roku. Pozwani odebrali wezwania w dniu 25 kwietnia 2018 roku. Do dnia wniesienia pozwu żądana przez powódkę należność nie została uregulowana.

(dowody: weksel k. 13, korespondencja przedprocesowa k. 9 – 11; wniosek do SR Gliwice k. 31 – 34; umowy pożyczki k. 35 - 38; zeznania świadków: A. O. k. 165, L. P. k. 165 - 166;)

Powyższe ustalenia poczyniono na podstawie dokumentów których prawdziwości oraz autentyczności nie zakwestionowała żadna ze stron. Na podstawie dokumentów ustalono fakt zawarcia umów pożyczek; strony umów, kwoty udzielonych pożyczek, zastrzeżone odsetki oraz terminy zwrotu. Nadto ustalono treść weksla oraz podjęcie przez powódkę bezskutecznej próby pozasądowego rozstrzygnięcia sporu. Uzupełniająco oparto się na zeznaniach świadków których zeznania w zasadzie były między sobą zgodne.

Sąd zważył:

Roszczenia powódki podlegały całkowitemu uwzględnieniu. Sąd rozpoznawał sprawę w postępowaniu nakazowym w której wydano nakaz na podstawie weksla niezupełnego, który wypełniła strona powodowa. W myśl art. 10 Prawa wekslowego jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Pozwany K. P. podniósł szereg zarzutów z których jeden odnosił się do treści weksla zaś pozostałe dotyczyły stosunku stanowiącego podstawę wystawienia oraz wypełnienia weksla. Powódka w odpowiedzi na zarzuty odniosła się do zarzutów ze stosunku podstawowego. Odnośnie zarzutu dotyczącego weksla w ocenie Sądu jest on nietrafny; pozwany w żaden sposób nie udowodnił, by weksel został wypełniony niezgodnie z zawartą między stronami umowy ustną deklaracją wekslową. Fakt sformułowania żądania pozwu na podstawie weksla ma zasadnicze znaczenie dla rozkładu ciężaru po przejściu pozwanego na stosunek podstawowy. Z chwilą wypełnienia weksla zobowiązanie z niego wynikające uzyskuje status zobowiązania wekslowego. Okoliczność ta, w powiązaniu z tym, iż był to weksel niezupełny w momencie jego wystawienia, ma znaczenie z punktu widzenia reguł dowodowych. To nie na powódce spoczywa ciężar wykazania wysokości zobowiązania, lecz to na pozwanym spoczywa ciężar udowodnienia, że weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem. Innymi słowy, to pozwany powinien udowodnić, że kwota zadłużenia, na którą opiewa weksel nie istnieje lub jest mniejsza. Nie ma bowiem podstaw, aby ciężar dowodzenia okoliczności ze stosunku podstawowego uzasadniających uzupełnienie weksla przerzucać na wierzyciela wekslowego. W procesie wekslowym dowód przeciwny, a więc nieistnienia wierzytelności, zostaje przerzucony na dłużnika, a to w związku z domniemaniem istnienia wierzytelności, które powstało na skutek wystawienia i wydania weksla (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 września 2019 roku, VII AGa 1315/18).

Pozwany K. P. wyżej opisanego ciężaru dowodu nie udźwignął, nie wykazał, by zgłoszone przez powódkę żądanie z weksla było w jakimkolwiek zakresie bezzasadne; czy to do kwoty, czy też do terminu płatności. Powódka mimo, iż była wierzycielką z weksla w odpowiedzi na zarzuty odniosła się do zarzutów dotyczących łączącego ją z pozwanym stosunku podstawowego. Okoliczności podpisania umowy a w szczególności to, w jakich okolicznościach umowę podpisał pozwany K. P. zasadniczo nie były pomiędzy stronami sporne. Powódka z kolei przedstawiła mechanizm wyliczenia żądania z uwzględnieniem faktów obniżenia z własnej inicjatywy przyjętych w umowie odsetek.

Zgodnie z art. 451 kc par. 1 kc dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne.

Z treści tego przepisu wynika, iż pomimo dania dłużnikowi uprawnień w zakresie sposobu zarachowania długu, jednocześnie w przepisie art. 451 § 1 zdanie drugie k.c. zawarte zostało ograniczenie dla dłużnika, a jednocześnie uprawnienie dla wierzyciela, który może „to, co przypada na poczet danego długu” zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne. Wierzyciel może więc w pewnych granicach zakwestionować dyspozycje dłużnika co do sposobu zarachowania zapłaty. Przy istnieniu takich długów jak wymienione w art. 451 par. 1 kc dłużnik ma wprawdzie prawo wskazać, na który dług zalicza świadczenie, ale to wierzyciel decyduje, czy w ramach tego długu chce zaliczyć wpłatę na należności uboczne (wyrok SN z dnia 24 stycznia 2002 r., III CKN 495/2000, OSNC 2002, nr 11, poz. 143). Tamuje on w tym zakresie uprawnienie dłużnika.

Sąd dysponował zestawieniem wpłaty jakie powódka otrzymała od pozwanych przy czym tytuły ich przelewów były na tyle lakoniczne („zwrot”, „przelew środków zwrot” itp.), iż uniemożliwiały Sądowi jednoznaczne określenie na poczet jakiej należności należało je zaliczyć zaś ręczne dopiski na liście przelewów Sąd pominął. Powódka z kolei podniosła, iż większość wpłat zostały zarachowane na poczet należności z umowy zawartej w dniu 30 lipca 2015 roku która nie jest objęta niniejszym postępowaniem. W sposób przekonujący nadto przedstawiła ile wpłat oraz jakie wpłaty zostały przez nią rozliczone na poczet roszczeń z umowy wrześniowej (wpłaty wymieniono w poprzedniej części uzasadnienia) oraz których należności z tytułu tej umowy one dotyczyły. W ocenie Sądu wierzyciel rozliczył wpłaty od pozwanego zgodnie z art. 451 Kodeksu cywilnego, wyliczenie to jest dla Sądu rzetelne; w żadnym zakresie nie jest ono dla pozwanego krzywdzące. Z kolei pozwany nie przedstawił przekonującego dowodu przeciwnego przemawiającego za tym, iż wyliczenie powódki jest nierzetelne; że jego dług względem powódki nie istnieje lub że jest mniejszy.

Powyższe okoliczności uzasadniały utrzymanie w mocy nakazu zapłaty wydanego w dniu 17 września 2018 roku w sprawie I Nc 169/18 względem K. P. na zasadzie art. 496 kpc w zw. z art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy z 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw oraz art. 493 par. 4 kpc.